

अभिवचन/संघित रजा मंजूर
करसेवेळी घ्याययाच्या दक्षतेबाबत
सुचना.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

परिपत्रक क्र. एमआयएस-४५०२/१०७७/२९२/पीआरएस-३

मंत्रालय, मुंबई-३२, दि. २९ जानेवारी, २००४.

बाधा :- शासन परिपत्रक गृह विभाग क्र. आरएलपी-४५९२/
१०९/६६९, पीआरएस-३, दि. १९.८.१९९२

परिपत्रक

बंदी जेव्हा पॅरोल/फर्ला रजेसाठी अर्ज करतात त्यावेळेस त्यांच्या अर्जावरील कार्यवाही पूर्ण होण्यास ६ महिने इतका कालावधीचा विलंब लागतो असे निदर्शनास आले आहे. वास्तविक गृह विभागाच्या शासन परिपत्रक आरएलपी-४५९२/१०९/६६९/पीआरएस-३ दि. १९.८.१९९२ नुसार कैद्याने संघित रजेसाठी अर्ज केल्यानंतरच त्यावरील संपूर्ण कार्यवाही २१ दिवसात पूर्ण होणे आवश्यक आहे. तसेच संबंधित पोलीस अहवाल १० दिवसात पूर्ण होणे आवश्यक आहे. तसेच संबंधित पोलीस अहवाल १० दिवसात सक्षम प्राधिकारी यांना मिळणे अपेक्षित आहे. तथापि असे होत असल्याचे आढळून येत नाही. म्हणून मा. न्यायालयाने अनेकदा सक्षम प्राधिकारी यांना दंड केला आहे. यासंदर्भात काही ठोस उपाययोजना होणे आवश्यक आहे. जेणेकरून कारागृहात शिक्षा भोगणाऱ्या कैद्यांच्या हक्कावर विपरीत परिणाम होणार नाही.

२. बंधाच्या जवळच्या नातेवाईकाच्या नृत्यूप्रकरणी अथवा कुटुंबातील व्यक्ती गंभीर आजारी असताना कैद्याने पॅरोल रजा मिळण्यासाठी अर्ज केलेला असतो. तेव्हा त्याच्या अर्जावर कार्यवाही करण्यास होणाऱ्या दिसंभामुळे पॅरोल रजा मिळण्यास उशीर होतो. त्यावप्रमाणे बंधाच्या संघित रजेचे प्रकरण ६ महिने प्रलंबित राहिल्यास बंदी त्यांना पुढे मिळणाऱ्या संघित रजेचा हक्क गमावून बसतो. सक्षम प्राधिकार्यांच्या या

चुकीमुळे/दोषामुळे कैद्यांच्या हितरक्षणासाठी मा. न्यायालयाने सक्षम प्राधिकारी यांना कार्यवाही करताना नियमाप्रमाणे शक्य तितक्या लवकर कार्यवाही करावी असे आदेश दिले आहेत. तथापि पोलीस अहवाल अप्राप्त असताना किंवा प्रतिकूल पोलीस अहवाल असताना रजा नाकारली गेली असल्यास ती कायदेशीर बाब ठरत असल्याने यासंदर्भात कोणत्याही सर्वसाधारण सूचना न्यायालयाकडून देता येणार नाही असे न्यायालयाने स्पष्ट केले आहे.

३. यासंदर्भात न्यायालयाने फौजदारी रिट याचिका क्र. ४९०/२००२ संदर्भात दि. १८.१२.२००२ रोजी पारित केलेल्या आदेशानुसार पॅरोल/फर्लो रजा नजूर करणाऱ्या सक्षम प्राधिकार्याने तत्तथे जिल्हाधिकारी व पोलीस अधिक्षक यांनी कैद्याच्या रजा अर्जावर शासनाच्या क्र. आरएलपी-४५९२/१०९/६६१, पीआरएत-३, दि. १९.८.१९९२ च्या परीपत्रकाप्रमाणे विहित मुदतीत कार्यवाही करण्याची दक्षता न घेतल्यास संबंधित प्राधिकारी यांचेवर दंडात्मक स्वरूपाची कारवाई होऊ शकते. व सदर दंड त्यांना वैयक्तिकरीत्या भरावा लागेल अशा सूचना या परिपत्रकान्वये देण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांदाने.

(अरविंद झणझणे)

अवर सचिव, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन.

प्रत.

- पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- सर्व विभागीय आयुक्त,
- सर्व कारागृह उपमहानिरीक्षक,
- सर्व जिल्हादंडाधिकारी,
- सर्व पोलीस आयुक्त,
- सर्व पोलीस अधिक्षक,
- सर्व कारागृह अधिक्षक